

Τ
Α

Κ
Λ
Α
Σ
Ι
Κ
Α

ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΥΟ ΠΟΛΕΩΝ

ΤΣΑΡΛΣ
ΝΤΙΚΕΝΣ

Μετάφραση:
Μιχάλης Μακρόπουλος

Επίμετρο:
Γκ. Κ. Τσέστερτον

ΣΕΙΡΑ: ΤΑ ΚΛΑΣΙΚΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΕΙΡΑΣ: Ηλίας Μαγκλίνης

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ιστορία δύο πόλεων**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: A Tale of Two Cities

Από τις Εκδόσεις Oxford University Press, Οξφόρδη 2008

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Charles Dickens

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Μιχάλης Μακρόπουλος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Μαρία Μηνούση

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ – ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Θάνος Κακολύρης

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουκωτά, Βάσω Βύρρα

© Εικόνες εξωφύλλου: Singhanart/Shutterstock

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2020

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3318-9

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3319-6

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 Publishers since 1979

Έδρα: Head Office:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση | 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο: Bookstore:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα | 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 | Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΤΣΑΡΛΣ ΝΤΙΚΕΝΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΥΟ ΠΟΛΕΩΝ

Μετάφραση: Μιχάλης Μακρόπουλος

Επίμετρο: Γκ. Κ. Τσέστερτον

Τ Α Κ Λ Α Σ Ι Κ Α

Κάποτε ρώτησαν τον μεγάλο βιολοντσελίστα Πάμπλο Καζάλς αν θα μπορούσε να φανταστεί τη ζωή του ακούγοντας μόνο Μπαχ. «Όχι, δεν μπορώ να φανταστώ τη ζωή μου μόνο με τον Μπαχ», αποκρίθηκε. «Ωστόσο, δεν μπορώ να φανταστώ τη ζωή μου χωρίς τον Μπαχ».

Αυτό είναι το πνεύμα που πρεσβεύουν τα βιβλία της σειράς που κρατάτε στα χέρια σας: πως όσο κι αν περιπλανηθούμε ως αναγνώστες, υπάρχει μια ζωτική, αρχέγονη πηγή από την οποία δε θα πάψουμε να αντλούμε απόλαυση. Και αυτή η πηγή είναι το κλασικό – εν προκειμένω, η κλασική λογοτεχνία, οι μεγάλοι κλασικοί συγγραφείς.

Άραγε, το κλασικό μπορεί να είναι σέξι, για να χρησιμοποιήσουμε τη φρασεολογία του συρμού; Φυσικά και μπορεί! Τι σημαίνει όμως «κλασικό» – και τι επίσης σημαίνει «σέξι»; Λοιπόν, το κλασικό συμβολίζει το αιώνιο μέσα μας. Το κλασικό είναι πατρίδα, είναι φωλιά, είναι η εστία στην οποία πάντοτε επιστρέφουμε. Είναι αφετηρία και προορισμός ταυτόχρονα.

Το κλασικό όμως δεν είναι μουσειακό είδος, δεν είναι μαυσωλείο· αντίθετα, είναι ζωντανή, ρέουσα ύλη, πνευματική βιταμίνη, ελιξίριο ζωής. Γι' αυτό είναι και σέξι. Δηλαδή; Μα το αέναο ερεθιστικό, το λοξό, το ατμοσφαιρικό, το υγρό και παλλόμενο, ψίθυρος και κραυγή μαζί, αφρισμένο κύμα και γαλήνια θάλασσα συνάμα.

Η σειρά ΤΑ ΚΛΑΣΙΚΑ, με νέες, σύγχρονες μεταφράσεις, κατατοπιστικά εισαγωγικά σημειώματα και επιλεγμένα επίμετρα, φιλοδοξεί να αναδείξει την ανάγνωση ως μια τέχνη της απόλαυσης. Διότι το κλασικό είναι πρόκληση και ίντριγκα μαζί.

Ηλίας Μαγκλίνης

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ	11
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	19
ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΥΟ ΠΟΛΕΩΝ: Σε τρία βιβλία	
ΠΡΩΤΟ ΒΙΒΛΙΟ: ΦΕΡΜΕΝΟΣ ΠΙΣΩ ΣΤΗ ΖΩΗ.....	23
1. Η περίοδος.....	25
2. Το ταχυδρομείο.....	30
3. Οι σκιές της νύχτας	38
4. Η προετοιμασία.....	44
5. Το καπηλειό.....	60
6. Ο παπουτσής.....	75
ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ: Η ΧΡΥΣΗ ΚΛΩΣΤΗ	
1. Πέντε χρόνια αργότερα.....	93
2. Ένα θέαμα	102
3. Μια απογοήτευση	111
4. Συγχαρητήριο.....	129
5. Το τσακάλι.....	138
6. Εκατοντάδες άνθρωποι.....	146
7. Ο Μονσενιέρ στην Πόλη	163
8. Ο Μονσενιέρ στην Ύπαιθρο	175
9. Το Κεφάλι της Μέδουσας.....	182
10. Δύο υποσχέσεις.....	198
11. Μια συντροφική εικόνα.....	209

12. Ο διακριτικός άνθρωπος	214
13. Ο διόλου διακριτικός άνθρωπος.....	224
14. τίμιος έμπορος	231
15. Πλέκοντας.....	245
16. Πλέκοντας ακόμα	260
17. Μια νύχτα	275
18. Εννέα ημέρες	282
19. Μια γνώμη.....	291
20. Μια έκκληση.....	301
21. Βήματα που αντηχούν	306
22. Η θάλασσα ακόμα φουσκώνει	322
23. Η φωτιά φουντώνει.....	330
24. Υπό την έλξη του Όρους Μαγνητίτη.....	340

ΤΡΙΤΟ ΒΙΒΛΙΟ: Η ΠΟΡΕΙΑ ΜΙΑΣ ΚΑΤΑΙΓΙΔΑΣ

1. Εν κρυπτώ	359
2. Η ακονόπετρα.....	375
3. Η σκιά	384
4. Κάλμα μες στη θύελλα.....	391
5. Ο πριονιστής	399
6. Θρίαμβος.....	408
7. Ένας χτύπος στην πόρτα.....	417
8. Ένα καλό φύλλο στα χαρτιά.....	425
9. Το παιχνίδι στήνεται	442
10. Η ουσία της σκιάς	459
11. Σούρουπο	478
12. Σκοτάδι	484
13. Πενήντα δύο.....	495
14. Το πλεκτό ολοκληρώνεται	511
15. Τα βήματα σβήνουν για πάντα	527

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Γκ. Κ. Τσέστερτον: «Ιστορία δύο πόλεων»	535
---	-----

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Στην πραγματικότητα, αυτό που μας γοητεύει στην *Ιστορία δύο πόλεων* δεν είναι οι λόγοι που συνήθως μας θέλγουν στον συγγραφέα τους, αλλά το αντίθετό τους», γράφει ο Χάρολντ Μπλουμ στον οδηγό του για την *Ιστορία δύο πόλεων* (Charles Dickens's *A Tale of Two Cities*, Chelsea House, 2007). «Ο χαρακτήρας των προσώπων, ένα δυνατό σημείο του Ντίκενς, αντικαθίσταται από τον αλησμόνητο χαρακτήρα του πλήθους, που “εκείνη την εποχή δε σταματούσε πουθενά κι ήταν ένα τέρας που το έτρεμαν”. Παρόμοια, δεν απολαμβάνουμε την *Ιστορία δύο πόλεων* για το συναίσθημά της, αλλά για τη βία της. Το μυθιστόρημα είναι αναμφίβολα το πιο θυμωμένο βιβλίο του Ντίκενς, επειδή η οργή εδώ είναι ακαταπράυντη. Ο θάνατος και η σήψη βασιλεύουν στους δρόμους του Λονδίνου, και του Παρισιού επίσης. Ο όχλος βάφει το στόμα του με κρασί κόκκινο σαν αίμα· η γκιλοτίνα κόβει· μύγες βουίζουν γύρω από πλήθη διψασμένα για καταδίκες σε θάνατο στο Ολντ Μπέιλι. Κλητήρες τραπεζών επιδίδονται στην τυμβωρυχία, γλυκές μεσήλικες κυρίες πυροβολούν με πιστόλια, και οι πάντες είναι διεφθαρμένοι και μέθυσοι. Και στο βάθος ακούμε το αδυσώπητο, ασταμάτητο κλικ-κλικ που κάνουν οι βελόνες της Μαντάμ Ντεφάρζ καθώς πλέκει την εκδίκησή της».

Ωστόσο, όσο κι αν έχει δίκιο σε τούτο ο Μπλουμ, η παρατήρησή του δεν είναι ολότελα ορθή, γιατί ο χαρακτήρας του τραγικού γιατρού, που απελπισμένος στα χρόνια της φυλάκισής του

καταφεύγει στην τσαγκαρική, εντυπώνεται στη μνήμη του αναγνώστη και, ακόμα περισσότερο, χαράζεται ανεξίτηλος ο χαρακτήρας του Σίντνεϊ Κάρτον, του έκλυτου δικηγόρου, που σ' όλο το μυθιστόρημα είναι δεύτερο πρόσωπο, για να αναδειχτεί στο τέλος σε ηρωικό πρωταγωνιστή του.

Η *Ιστορία δύο πόλεων* είναι το ένα από τα δύο ιστορικά μυθιστορήματα του Ντίκενς (το δεύτερο είναι το *Barnaby Rudge* [Μπάρναμπι Ριτζ, 1841]). Ο συγγραφέας την εμπνεύστηκε, όπως γράφει στον πρόλογό του, από το θεατρικό έργο *The Frozen Deep* (Τα παγωμένα βάθη, 1856) του φίλου του Γουίλκι Κόλινς και για ν' αντλήσει στοιχεία για τη Γαλλική Επανάσταση βασίστηκε εξ ολοκλήρου στο τρίτομο έργο *The French Revolution: A History* (Η Γαλλική Επανάσταση: Μια ιστορία, 1837) του Τόμας Καρλάιλ. Αρχικά δημοσίευσε τα 45 κεφάλαια του μυθιστορήματος σε 31 εβδομαδιαίες συνέχειες στο λογοτεχνικό του περιοδικό *All the Year Round* (η πρώτη συνέχεια δημοσιεύτηκε στις 30 Απριλίου 1859 και η τελευταία στις 26 Νοεμβρίου 1859). Επίσης, από τις 31 Μαΐου 1859, αναδημοσίευσε το μυθιστόρημα σε οκτώ μηνιαία μέρη.

Την περίοδο εκείνη ο Ντίκενς πιθανώς διατηρούσε παράνομη σχέση με τη δεκαεννιάχρονη ηθοποιό Έλεν Τέρναν, μετά την κατάρρευση του 22χρονου γάμου του με την Κάθριν Ντίκενς (το γένος Χόγκαρθ), και μια εξιδανικευμένη απεικόνιση της Έλεν ίσως είναι η αξιολάτρευτη Λούσι Μανέτ στην *Ιστορία δύο πόλεων* – όπως μπορεί, επίσης, η κρυφή διπλή ζωή που διήγε τότε ο συγγραφέας να αντανakλάται σ' όλη την ατμόσφαιρα του μυθιστορήματος, που βριθεί από μυστικά κι από διπλά πράγματα: από τις δύο πόλεις του Λονδίνου και του Παρισιού, όπως καθρεφτίζονται βίαια η μια στην άλλη, ως το καθρέφτισμα του φιλόπονου Τσαρλς Ντάρνεϊ στον σκοτεινό του «σωσία» Σίντνεϊ Κάρτον.

Το μυθιστόρημα έγινε δεκτό με ενθουσιασμό απ' το κοινό και είναι ένα από τα πλέον ευπώλητα όλων των εποχών. Γράφτηκε σε

μια εποχή έντασης ανάμεσα στη Βρετανία και τη Γαλλία και ενός σύντομου αλλά αιματηρού πολέμου το 1859 ανάμεσα στη Γαλλία και την Αυστρία, για την ανεξαρτησία και την ενοποίηση της Βόρειας Ιταλίας. Το *Risorgimento*, το ιταλικό απελευθερωτικό κίνημα, ήταν δημοφιλέστατο στη Βρετανία κι ο Ντίκενς ήταν ένθερμος υποστηρικτής του, αν και ενάντιος στην καταφυγή στη λύση του πολέμου.

«Δεν τρέφει καθόλου ιμπεριαλιστικά αισθήματα ούτε κάποιες ευδιάκριτες απόψεις σχετικά με την εξωτερική πολιτική, και είναι ανέγγιχτος από τη στρατιωτική παράδοση», γράφει ο Τζορτζ Όργουελ στο βιβλίο του για τον Ντίκενς (*Charles Dickens*, 1940). «Εκ φύσεως, είναι πολύ πιο κοντά στον πουριτανό μικροέμπορο που βλέπει με περιφρόνηση τους “ερυθροχίτωνες” [τους Βρετανούς στρατιώτες] και πιστεύει ότι ο πόλεμος είναι κακός – μονόπλευρη άποψη, αλλά εντέλει ο πόλεμος είναι κακός. Είναι αξιοπαρατήρητο ότι ο Ντίκενς δε γράφει ποτέ σχετικά με τον πόλεμο, ούτε καν για να τον καταδικάσει. Παρ’ όλες του τις θαυμαστές ικανότητες στην περιγραφή, και στο να περιγράφει πράγματα που δεν είχε ποτέ δει, δεν έχει περιγράψει ποτέ μία μάχη, εκτός κι αν λογαριαστεί ως τέτοια η επίθεση στη Βαστίλη στην *Ιστορία δύο πόλεων*. Κατά πάσα πιθανότητα, δε θα του φαινόταν ενδιαφέρον ως θέμα και, όπως κι αν έχει το πράγμα, δε θα θεωρούσε ένα πεδίο μάχης ως μέρος όπου μπορούσε να διευθετηθεί οτιδήποτε αξιο διευθέτησης».

Στο βιβλίο του ο Όργουελ γράφει για την *Ιστορία δύο πόλεων*:

«Αυτό που θυμάται πιο καθαρά οποιοσδήποτε έχει διαβάσει την *Ιστορία δύο πόλεων* είναι τη Βασιλεία του Τρόμου [την περίοδο μετά την εγκαθίδρυση της 1ης Γαλλικής Δημοκρατίας το 1792]. Σε όλο το βιβλίο κυριαρχεί η γκιλοτίνα – κάρα που πηγαينوέρχονται με βρόντο, ματωμένες λεπίδες, κεφάλια που καταρακουλούν μες στο καλάθι και ζοφερές γραίεις που παρακολουθούν πλέκο-

ντας. Στην πραγματικότητα, τούτες οι σκηνές καταλαμβάνουν λίγα κεφάλαια, όμως είναι γραμμένες με τρομερή ένταση, ενώ το υπόλοιπο βιβλίο είναι εν συγκρίσει πιο αργό. [...] Ο Ντίκενς βλέπει καθαρά ότι η Γαλλική Επανάσταση ήταν μοιραίο να συμβεί κι ότι πολλοί που εκτελέστηκαν έπαθαν ό,τι τους άξιζε. Αν συμπεριφέρεσαι όπως συμπεριφέρθηκε η γαλλική αριστοκρατία, λέει, η εκδίκηση είναι αναπόφευκτη».

Ήταν στη φύση του Μονσενιέρ που είχε καταντήσει πρόσφυγας, καθώς και στη φύση της αυτόχθονος βρετανικής ορθοδοξίας, να μιλούν για τούτη την τρομερή Επανάσταση σάμπως να ήταν η μόνη σοδειά κάτω από τους ουρανούς που δε σπάρθηκε –λες και τίποτε δεν έγινε ποτέ, ή δεν παραλείφθηκε να γίνει, που να οδήγησε σ' αυτή–, θαρρείς και οι παρατηρητές των εξαθλιωμένων εκατομμυρίων στη Γαλλία, και των πηγών που θα έπρεπε να τους είχαν χαρίσει ευημερία αν δεν είχαν κατασπαταληθεί, δεν την είχαν δει να έρχεται αναπόφευκτα, χρόνια πριν, και δεν είχαν καταγράψει με ξεκάθαρα λόγια ό,τι είδαν.

Και αλλού:

Όλα τα αδηφάγα, αχόρταγα τέρατα που έχει συλλάβει η φαντασία από τις απαρχές της ενώνονται σε τούτη τη μία ενσάρκωσή τους, την Γκιλοτίνα. Και εντούτοις δεν υπάρχει στη Γαλλία, με την πλούσια ποικιλία της σε έδαφος και κλίμα, ένα χορταράκι, ένα φύλλο, μια ρίζα, ένα κλωνί, ένα σπυρί, που θα ωριμάσει κάτω από συνθήκες πιο βέβαιες από εκείνες που γέννησαν αυτή τη φρίκη. Συνθλίψτε γι' άλλη μια φορά την ανθρωπότητα και παραμορφώστε την, κάτω από παρόμοια σφυριά, και θα πάρει τις ίδιες στρεβλές μορφές.

«Κοντολογίς», γράφει ο Όργουελ, «η γαλλική αριστοκρατία έσκαψε η ίδια τον τάφο της. Ωστόσο, δεν υπάρχει εδώ η αντίληψη μιας ιστορικής αναγκαιότητας. Ο Ντίκενς βλέπει πως τα αποτελέσματα είναι αναπόφευκτα, δεδομένων των αιτιών, αλλά πιστεύει ότι τα αίτια θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί. [...] Αν ο

μοχθηρός ευγενής είχε γυρίσει σελίδα, σαν τον Σκρουτζ, δε θα είχε υπάρξει καμία Επανάσταση, καμία Ζακερί [Ζακερί ονομάστηκε αρχικά μια εξέγερση των χωρικών στην περιοχή του Μποβέ το 1357-8 και αργότερα οι επιθέσεις σε ιδιοκτησίες των ευγενών στα πρώτα χρόνια της Επανάστασης του 1789], καμιά γκιλοτίνα. Η στάση αυτή είναι η αντίθετη της “επαναστατικής”. Από την “επαναστατική” άποψη, η ταξική μάχη είναι η κύρια αιτία προόδου, και ως εκ τούτου ο ευγενής που ληστεύει τον χωρικό και τον εξωθεί έτσι να επαναστατήσει παίζει έναν αναγκαίο ρόλο, τόσο όσο ο Ιακωβίνος που κατατομεί τον ευγενή. Ο Ντίκενς δε γράφει πουθενά ούτε μία αράδα που να μπορεί να ερμηνευτεί έτσι. Η Επανάσταση, όπως τη βλέπει αυτός, είναι απλώς ένα τέρας γεννημένο από την τυραννία και καταλήγει πάντοτε να αυτοκαταβροχθιστεί. Περιμένοντας τη σειρά του στην γκιλοτίνα, ο Σίντνεϊ Κάρτον προβλέπει πως ο Ντεφάρζ κι όλοι οι άλλοι προεξάρχοντες του Τρόμου θα χαθούν με τον ίδιο τρόπο – πράγμα που συνέβη άλλωστε.

»Κι ο Ντίκενς είναι απόλυτα σίγουρος ότι η επανάσταση είναι ένα τέρας. Γι' αυτό οι σκηνές της επανάστασης στην *Ιστορία δύο πόλεων* μένουν αλησμόνητες στους πάντες· θυμίζουν εφιάλτη, και τούτος ο εφιάλτης είναι του ίδιου του Ντίκενς. Ξανά και ξανά εμμένει στη δίχως νόημα φρίκη της επανάστασης – τις μαζικές σφαγές, την αδικία, τους πανταχού παρόντες κατασκόπους, τον αιμοδιψή όχλο. Οι περιγραφές του παριζιάνικου όχλου –για παράδειγμα, αυτή του πλήθους των φονιάδων που τροχίζουν τα όπλα τους προτού μακελέψουν τους φυλακισμένους στις σφαγές του Σεπτεμβρίου– είναι ανυπέβλητες. [...] Ή, όταν περιγράφει το πλήθος να χορεύει την Καρμανιόλα:

»Δεν θα ήταν λιγότεροι από πεντακόσιοι, και χόρευαν σαν πέντε χιλιάδες δαίμονες. [...] Χόρευαν μ' ένα δημοφιλές τραγούδι της Επανάστασης, κρατώντας άγρια τον ρυθμό με ένα ομαδικό τριξιμο των

δοντιών. [...] Προχωρούσαν, τραβιόνταν, χτυπούσαν ο ένας τα χέρια του άλλου, έσφιγγαν ο ένας του άλλου το κεφάλι, στροβιλίζονταν μονάχοι, έπιανε ο ένας τον άλλο και στριφογυρνούσαν σε ζευγάρια, ώσπου πολλοί σωριάστηκαν. [...] Ξάφνου σταμάτησαν ξανά, περίμεναν, ξανάπιασαν τον ρυθμό, έφτιαξαν γραμμές στο πλάτος του δρόμου και, με τα κεφάλια χαμηλά και τα χέρια ψηλά, χίμηξαν ουρλιάζοντας. Καμία μάχη δε θα ήταν ούτε στο μισό τόσο τρομερή όσο αυτός ο χορός. Ήταν τόσο κατηγορηματικά μια ξεπεσμένη ψυχαγωγία, κάτι αθώο κάποτε, που παραδόθηκε σε κάθε είδους κακό [...]

»Ο Ντίκενς δεν παύει να δείχνει επίμονα την εφιαλτική ανασφάλεια σε μια επαναστατική περίοδο, και σε τούτο είναι προφητικός», γράφει ο Όργουελ. «“Ένας νόμος για τους Υπόπτους, που έπληξε καθετί που εξασφαλίζει την ελευθερία και τη ζωή, και έκανε οποιονδήποτε καλό και αθώο να είναι στα χέρια του καθενός κακού και ενόχου· φυλακές ασφυκτικά γεμάτες ανθρώπους που δεν είχαν διαπράξει κανένα αδίκημα και δεν μπορούσαν να εισακουστούν” – για πόσες χώρες δε θα ίσχυε αυτό με ακρίβεια σήμερα”».

Η *Ιστορία δύο πόλεων* μεταφέρθηκε έξι φορές στον κινηματογράφο (το 1911 από τον Ουίλιαμ Χάμφρεϊ, βωβή· το 1917 από τον Φρανκ Λόνιτ, βωβή· το 1922 από τον Ουόλτερ Κόρτνεϊ Ρόουτεν, βωβή· το 1927 από τον Χέρμπερτ Ουίλκοξ, βωβή· το 1935 σε ασπρόμαυρη ομιλούσα ταινία, υποψήφια για Όσκαρ Καλύτερης Ταινίας, σε σκηνοθεσία του Τζακ Κόνγουεϊ και με πρωταγωνιστές τους Ρόναλντ Κόλμαν, Ελίζαμπεθ Άλαν, Ρέτζιναλτ Όουεν, Μπέιζιλ Ράθμποουν και Έντνα Μεί Όλιβερ· το 1958 σε ασπρόμαυρη ομιλούσα ταινία από τον Ραλφ Τόμας, με πρωταγωνιστές τους Ντερκ Μπόγκαρτ, Ντόροθι Τιούτιν, Κρίστοφερ Λι, Λίο ΜακΚερν και Ντόναλντ Πλέζανς), στην τηλεόραση σε σειρά δύο επεισοδίων το 1953, οκτώ επεισοδίων το 1957, δέκα επεισοδίων το 1965, οκτώ επεισοδίων το 1980, σε τηλεταινία με τους Κρις Σάραντον, Πίτερ

Κάσινγκ, Άλις Κριτζ και Μπίλι Ουάιτλουου το 1980 και σε μίνι σειρά δύο επεισοδίων το 1989· επίσης, έχει μεταφερθεί έξι φορές στο ραδιόφωνο κι έχει ανέβει δύο φορές ως θεατρικό έργο και άλλες δύο ως μιούζικαλ, το 1968 και το 1997.

Η ανά χείρας μετάφραση έγινε από τη σχολιασμένη έκδοση του Oxford University Press στη σειρά Oxford World's Classics (εισαγωγή και σημειώσεις του Andrew Sanders), η εισαγωγή είναι του μεταφραστή, και πολύτιμο εργαλείο καθ' όλη τη μεταφραστική εργασία στάθηκε, στο Victorian Reading Project του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ, το ευρύτατο ερμηνευτικό και πραγματολογικό υλικό για την *Ιστορία δύο πόλεων* (http://dickens.stanford.edu/tale/two_cities.html).

Μιχάλης Μακρόπουλος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Όταν έπαιζα στο έργο Τα παγωμένα βάθη (*The Frozen Deep*) του φίλου μου Γουίλκι Κόλινς, μαζί με τα παιδιά μου και με φίλους, συνέλαβα για πρώτη φορά την κύρια ιδέα αυτής της ιστορίας. Μια έντονη επιθυμία με κατέλαβε τότε, να την ενσαρκώσω ο ίδιος, κι αναζήτησα με ιδιαίτερη έγνοια και φροντίδα την ψυχική κατάσταση που απαιτούνταν για την παρουσίασή της σ' έναν παρατηρητικό θεατή.

Καθώς εξοικειωνόμουν με τούτη την ιδέα, λίγο λίγο πήρε την τωρινή της μορφή. Όσο καταγινόμουν μ' αυτή, με είχε κατακυριεύσει και είναι αλήθεια πως τα γεγονότα και οι συμφορές σε τούτες τις σελίδες είναι σαν γεγονότα και συμφορές που έζησα ο ίδιος.

Όποτε γίνεται μια αναφορά, έστω κι ασήμαντη, στην κατάσταση του γαλλικού λαού πριν από την Επανάσταση ή στη διάρκειά της, γίνεται βασισμένη στην αλήθεια όπως τη μετέφεραν αξιόπιστοι μάρτυρες. Είχα την ελπίδα, μεταξύ άλλων, να προσθέσω κάτι κι εγώ στον δημοφιλή και γραφικό τρόπο κατανόησης εκείνης της τρομερής εποχής, αν και δεν μπορεί κανένας να τρέφει την ελπίδα πως θα προσθέσει οτιδήποτε στη φιλοσοφία του θαυμαστού βιβλίου* του κ. Καρλάιλ.

* Πρόκειται για το τρίτομο έργο *The French Revolution: A History* (Η Γαλλική Επανάσταση: Μια ιστορία) του Thomas Carlyle, απ' όπου άντλησε ο Ντίκενς όλα τα στοιχεία για τη Γαλλική Επανάσταση στην Ιστορία δύο πόλεων. (Σ.τ.Μ.)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΥΟ ΠΟΛΕΩΝ

Σε τρία βιβλία

ΠΡΩΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΦΕΡΜΕΝΟΣ ΠΙΣΩ ΣΤΗ ΖΩΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η περίοδος

Ηταν οι καλύτεροι καιροί, ήταν οι χειρότεροι καιροί, ήταν η εποχή της σοφίας, ήταν η εποχή της ανοησίας, ήταν τα χρόνια της πίστης, ήταν τα χρόνια της δυσπιστίας, ήταν η εποχή του Φωτός, ήταν η εποχή του Σκότους, ήταν η άνοιξη της ελπίδας, ήταν ο χειμώνας της απελπισίας, είχαμε τα πάντα μπροστά μας, δεν είχαμε τίποτε μπροστά μας, πηγαίναμε όλοι γραμμή για τον Παράδεισο, πηγαίναμε γραμμή όλοι προς την αντίθεση κατεύθυνση – κοντολογίς, η περίοδος εκείνη έμοιαζε τόσο πολύ με την τωρινή, που κάποιες από τις πιο θορυβώδεις αρχές της επέμεναν, για καλό ή για κακό, να γίνεται αντιληπτή με ακραίες αντιθέσεις μονάχα.

Υπήρχε ένας βασιλιάς με μεγάλο σαγόνι και μια βασίλισσα με άχαρο πρόσωπο, στον θρόνο της Αγγλίας· υπήρχε ένας βασιλιάς με μεγάλο σαγόνι και μια βασίλισσα με όμορφο πρόσωπο, στον θρόνο της Γαλλίας.* Και στις δύο χώρες ήταν ξεκάθαρο, για τους άρχοντες τους κατέχοντες τους άρτους και τα ψάρια, πως τα πράγματα γενικά θα έμεναν για πάντα ίδια κι απαράλλαχτα.

* Ο Γεώργιος Γ΄ της Αγγλίας (1760-1820) και η βασίλισσα Σοφία Καρλότα· ο Λουδοβίκος ΙΣΤ΄ της Γαλλίας (1774-93) και η Μαρία Αντουανέτα. (Σ.τ.Μ.)

Ήταν το έτος του Κυρίου Μας χίλια επτακόσια εβδομήντα πέντε. Στην Αγγλία εκείνη την ευνοημένη περίοδο, πνευματικές αποκαλύψεις γίνονταν δεκτές ως αληθινές. Η κυρία Σάουθοκ* είχε πρόσφατα γιορτάσει τα ευλογημένα εικοστά πέμπτα της γενέθλια κι ένας άντρας με προφητικές ικανότητες της Έφιππης Φρουράς είχε προαναγγείλει τη μεγαλειώδη της εμφάνιση λέγοντας πως γίνονταν ετοιμασίες για να καταπιεί η γη το Λονδίνο και το Γουεστμίνστερ.** Ως και το φάντασμα της Κοκ Λέιν*** είχε μόλις δώδεκα χρόνια που 'χε ησυχάσει, αφού πρώτα έστειλε με χτύπους τα μηνύματά του, όπως τα πνεύματα της περσινής χρονιάς (όχι πολύ πρωτότυπα, από υπερφυσική σκοπιά) έστειλαν με χτύπους τα δικά τους μηνύματα.**** Και μηνύματα επίγειας φύσεως είχαν φτάσει πρόσφατα στο Στέμμα και στον Λαό της Αγγλίας από μια συνέλευση Βρετανών υπηκόων στην Αμερική***** και, παραδόξως, τούτα αποδείχτηκαν πιο σημαντικά για την ανθρωπότητα από οποιαδήποτε μηνύματα στάλθηκαν από τα πουλερικά της Κοκ Λέιν.

Η Γαλλία, που συνολικά έρεπε λιγότερο σε τέτοια πνευματικά

* Η Τζοάνα Σάουθοκ (1750-1814), θυγατέρα αγρότη στο Ντέβονσαϊρ, έπειτα από θεϊκή εντολή έγινε μεθοδίστρια και το 1792 άρχισε να γράφει προφητείες σε έμμετρο και πεζό λόγο, αποκτώντας πολλές χιλιάδες οπαδούς. (Σ.τ.Μ.)

** Εδώ ο Ντίκενς ανακατεύει δύο ιστορίες: το 1775 ένας τρελός προφήτης προέβλεψε πως ένας σεισμός θα κατέστρεφε το Ντέπφορντ και το Γκρίνουιτς και το 1750 ένας τρελός άντρας της Έφιππης Φρουράς προφήτεψε την καταστροφή του Λονδίνου και του Γουεστμίνστερ. (Σ.τ.Μ.)

*** Το 1762 ένα πνεύμα, υποτίθεται αυτό μιας δολοφονημένης γυναίκας, είχε εμφανιστεί σ' ένα σπίτι στην Κοκ Λέιν στο Λονδίνο. (Σ.τ.Μ.)

**** Αναφέρεται στην τρέλα του πνευματισμού που τη δεκαετία του 1850 εισηχθη από την Αμερική. (Σ.τ.Μ.)

***** Η πρώτη γενική Συνέλευση αντιπροσώπων των αμερικανικών πολιτειών συγκλήθηκε στη Φιλαδέλφεια ανάμεσα στις 5 Σεπτεμβρίου και τις 26 Οκτωβρίου 1774 και υπέβαλε το αίτημά της στον Γεώργιο Γ' κι έναν κατάλογο με παράπονα στο Κοινοβούλιο τον Ιανουάριο του 1775. (Σ.τ.Μ.)

ζητήματα απ' ό,τι η αδερφή της, αυτή της ασπίδας και της τρίαίνας,* είχε πάρει σταθερά τον κατήφορο, τυπώνοντας χαρτονομίσματα και ξεδεύοντάς τα. Υπό την καθοδήγηση των χριστιανών παστόρων της, ψυχαγωγούνταν επίσης με τέτοια ανθρωπιστικά κατορθώματα όπως την καταδίκη ενός νέου, να του κόψουν τα χέρια, να του ξεριζώσουν τη γλώσσα με τη λαβίδα και να τον κάψουν ζωντανό, επειδή δε γονάτισε μες στη βροχή για να τιμήσει μια βρόμικη πομπή από μοναχούς που περνούσαν πενήντα με εξήντα μέτρα παρακεί.** Είναι αρκετά πιθανό πως, όταν αυτός ο άμοιρος θανατώθηκε, στα δάση της Γαλλίας και της Νορβηγίας μεγάλωναν δέντρα σημαδεμένα ήδη από τον Ξυλοκόπο, τη Μοίρα, για να κοπούν και να πριονιστούν σε σανίδια, ώστε να φτιαχτεί ένα συγκεκριμένο φορητό ξύλινο πλαίσιο μ' ένα σακί κι ένα λεπίδι,*** που ο ρόλος του στην ιστορία θα ήταν τρομερός. Είναι επίσης αρκετά πιθανό ότι, προφυλαγμένα από τη βροχή μέσα στα κακοφτιαγμένα παράσπιτα χωρικών που όργωναν τη σκληρή γη δίπλα στο Παρίσι, χοντροκαμωμένα και καταλασπωμένα, με γουρούνια τριγύρω να τα μυρίζουν και με πουλερικά να κουρνιάζουν μέσα τους, υπήρχαν εκείνη την ίδια μέρα κάρα που ο Αγρότης, ο Θάνατος, τα είχε βάλει χώρια για να γίνουν οι αραμπάδες της Επανάστασης. Όμως εκείνος ο Ξυλοκόπος και ο Αγρότης, κι ας δουλεύουν ασταμάτητα, δουλεύουν σιωπηλά και κανένας δεν τους άκουγε καθώς τριγυρνούσαν με βήμα πνιχτό: κι αν κάποιος υποπτευόταν πως ήταν ξυπνητοί, θα τον κατηγορούσαν ότι ήταν άθεος και προδότης.

Στην Αγγλία, η τάξη και η προστασία μετά βίας ήταν τόσες που να δικαιολογούν την πολλή εθνική υπερηφάνεια. Παράτολ-

* Η Βρετανία. (Σ.τ.Μ.)

** Του Φρανσουά-Ζαν Λεφέβρ ντε λα Μπαρ το 1766. (Σ.τ.Μ.)

*** Η Γκιλοτίνα. (Σ.τ.Μ.)

μες διαρρήξεις από ενόπλους και ληστείες στη δημοσιά ελάμβαναν χώρα στην ίδια την πρωτεύουσα κάθε νύχτα· οι οικογένειες προειδοποιούνταν δημοσίως να μη βγαίνουν από την πόλη δίχως να μεταφέρουν πρώτα τα έπιπλά τους σε αποθήκες προμηθευτών επίπλων, για να είναι ασφαλή· αυτός που στο σκοτάδι ήταν ληστής στο φως ήταν έμπορος στην πόλη και, όταν υπό την ιδιότητα του «Λοχαγού» σταμάτησε έναν άλλο έμπορο κι εκείνος τον αναγνώρισε και τον προκάλεσε, αυτός τον πυροβόλησε ηρωικά στο κεφάλι κι έφυγε καλπάζοντας· επτά ληστές σταμάτησαν το ταχυδρομείο κι ο φρουρός σώριασε νεκρούς τρεις, προτού οι άλλοι τέσσερις σωριάσουν αυτόν, «γιατί έπαθε το όπλο του αφλογιστία», και κατόπιν ληστέψουν με την ησυχία τους το ταχυδρομείο· ο έξοχος εκείνος ηγέτης, ο Λόρδος Δήμαρχος του Λονδίνου, στο Τέρναμ Γκριν, παρέδωσε ό,τι πολύτιμο είχε πάνω του σ' έναν ληστή, που ξάφρισε το λαμπρό ετούτο πλάσμα ενώπιον όλης του της κουστωδιάς· τρόφιμοι των φυλακών του Λονδίνου έδωσαν μάχη με τους δεσμοφύλακές τους και τα όργανα του νόμου έριξαν στο ψαχνό με τρομπόνια γεμάτα σφαίρες και σκάγια· κλέφτες έκοψαν διαμαντένιους σταυρούς από τους λαιμούς ευγενών λόρδων σε σαλόνια της Αυλής· μουσκετοφόροι μπήκαν στο Σεντ Τζάιλς για να ψάξουν για λαθραία, ο όχλος τους πυροβόλησε κι εκείνοι πυροβόλησαν τον όχλο, και κανείς δε θεώρησε πως κάποιο από τούτα τα περιστατικά ξέφευγε από την πεπατημένη. Εν μέσω όλων αυτών, ο δήμιος, πάντα πολυάσχολος και πάντα ολωσδιόλου άχρηστος, ήταν σε διαρκή ζήτηση· τώρα κρεμώντας μακριές σειρές από λογή λογή εγκληματίες· τώρα κρεμώντας έναν διαρρήκτη το Σάββατο, που τον συνέλαβαν την Τρίτη· τώρα καίγοντας στα χέρια δεκάδες ανθρώπους στη φυλακή του Νιούγκεϊτ και τώρα, πάλι, καίγοντας φυλλάδια στην πόρτα του Γουεστμίνστερ Χολ· παίρνοντας τη ζωή σήμερα ενός αποτρόπαιου εγκλημα-

τία κι αύριο ενός φουκαρά κλεφτράκου που βούτηξε ένα εξάπενο από τ' αγόρι ενός αγρότη.*

Όλα αυτά, και χίλια παρόμοια, συνέβησαν κατά το σωτήριο έτος χίλια επτακόσια εβδομήντα πέντε ή κάπου εκεί γύρω. Περικυκλωμένοι απ' αυτά, καθώς ο Ξυλοκόπος κι ο Αγρότης έκαναν απαρατήρητοι τη δουλειά τους, εκείνοι οι δύο με το μεγάλο σαγόνι κι εκείνες που είχαν άχαρο πρόσωπο η μια και όμορφο η άλλη κυκλοφορούσαν με ντόρο και σιγουριά κι ασκούσαν τα θεϊκά τους δικαιώματα δεσποτικά. Έτσι οδηγούσε το έτος χίλια επτακόσια εβδομήντα πέντε τις Αυτών Μεγαλειότητες και μυριάδες μικρά πλάσματα –ανάμεσά τους και τα πλάσματα αυτού του χρονικού– στους δρόμους που ανοίγονταν μπροστά τους.

* Ο Ντίκενς αναφέρεται σε πραγματικά περιστατικά: επί τροχάδην, αυτός που ληστεύτηκε από τον «Λοχαγό» ήταν ένας ονόματι Μπρούερ, η ταχυδρομική άμαξα του Νόργουιτς δέχτηκε επίθεση από επτά ενόπλους, στις 6 Σεπτεμβρίου 1776 ο Τζον Σόουμπριτζ, δήμαρχος του Λονδίνου, έπεσε θύμα ληστείας στο Τέρναμ Γκριν, μια σοβαρή εξέγερση συνέβη στις φυλακές του Σάουθγουορκ στις 14 Μαρτίου 1775, εκλάπη ο βαρύτιμος Σταυρός του Αγ. Αντρέα του λόρδου Στόρμοντ, στις 27 Σεπτεμβρίου 1775 ένας τελωνειακός μαζί με μουσκετοφόρους μπήκαν σ' ένα σπίτι στην οδό Μπάκριτζ, βρήκαν λαθραίο τσάι, φεύγοντας πετροβολήθηκαν, και σ' απάντηση πυροβόλησαν. (Σ.τ.Μ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Το ταχυδρομείο

Ο δρόμος του Ντόβερ ήταν αυτός που ανοιγόταν, μια νύχτα Παρασκευής στα τέλη του Νοέμβρη, μπροστά στο πρώτο από τα άτομα με τα οποία έχει να κάνει η ιστορία μας. Όπως ανοιγόταν μπροστά σ' αυτόν ο δρόμος του Ντόβερ, έτσι ανοιγόταν και μπροστά στην ταχυδρομική άμαξα του Ντόβερ, που με κόπο ανέβαινε τον Σούτερς Χιλ. Ανηφόριζε πεζός μας στη λάσπη, πλάι στην άμαξα, όπως έκαναν και οι υπόλοιποι επιβάτες· όχι επειδή είχαν την παραμικρή επιθυμία για περπάτημα κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, αλλά γιατί ο λόφος, τα χάμουρα, η λάσπη, το ταχυδρομείο ήταν όλα τόσο βαριά, που τα άλογα είχαν ήδη σταματήσει τρεις φορές, και μία φορά μάλιστα έσυραν την άμαξα στην άλλη μεριά του δρόμου, με τη στασιαστική πρόθεση να τη γυρίσουν πίσω στο Μπλάκχιθ. Ωστόσο, τα γκέμια, το μαστίγιο, ο αμαξάς κι ο φρουρός είχαν αναγνώσει από κοινού το άρθρο περί πολέμου, που απαγορεύει μια πρόθεση η οποία, ειδάλλως, αποτελεί περίτρανη απόδειξη πως κάποια κτήνη είναι προικισμένα με Λογική· και τα άλογα συνθηκολόγησαν κι επέστρεψαν στο καθήκον τους.

Με σκυμμένα κεφάλια και τρεμάμενες ουρές, βάδιζαν με κόπο στην πηχτή λασπουριά, πού και πού παλεύοντας και παραπατώντας, θαρρείς και οι μεγαλύτερές τους αρθρώσεις είχαν γίνει κομμάτια. Όσο συχνά κι αν τα ξεκούραζε ο οδηγός, κι αν τα

σταματούσε μ' ένα κουρασμένο «Γουό-χο! Σο-χο!», ο μπροστάρης κουνούσε βίαια το κεφάλι του κι ό,τι υπήρχε πάνω, με ασυνήθιστη έμφαση γι' άλογο, αρνούμενος ότι μπορούσε η άμαξα να ανέβει τον λόφο. Όποτε έκανε ο μπροστάρης αυτόν τον σαματά, ο επιβάτης ξαφνιαζόταν και ταραζόταν, δίνοντας την εντύπωση πως ήταν νευρικός.

Ομίχλη πλανιόταν σ' όλες τις λάκκες κι είχε σκαρφαλώσει μελαγχολική στον λόφο, σαν δαιμονικό πνεύμα που αναζητούσε αναπαμό και δεν τον έβρισκε πουθενά. Ήταν μια ομίχλη κολλώδης και παγερή, και προχωρούσε αργά σε κύματα που ακολουθούσαν το ένα τ' άλλο και το σκέπαζαν, όπως θα έκαναν τα κύματα μιας νοσηρής θάλασσας. Ήταν αρκετά πυκνή ώστε να κρύβει απ' το φως που 'ριχναν οι λάμπες της άμαξας τα πάντα, εκτός απ' την ίδια και λίγα μέτρα δρόμου· και η δυσωδία που ανέδιδαν τα άλογα καθώς μοχθούσαν άχνιζε μες στο πούσι, σάμπως αυτά να το είχαν γεννήσει.

Δύο άλλοι επιβάτες, εκτός απ' αυτόν, ανέβαιναν με βαριά βήματα τον λόφο, δίπλα στην άμαξα. Και οι τρεις ήταν τυλιγμένοι ως τα ζυγωματικά και πάνω απ' τ' αυτιά και φορούσαν ψηλές μπότες. Ούτε ένας απ' τους τρεις δε θα μπορούσε να πει, απ' ό,τι έβλεπε, πώς ήταν οι άλλοι δύο, και ήταν ο καθένας τυλιγμένος σχεδόν σε τόσες στρώσεις που τον έκρυβαν απ' τα μάτια του μυαλού των συνταξιδιωτών του, όσες ήταν εκείνες που τον έκρυβαν απ' τα μάτια του σώματός τους. Εκείνες τις μέρες, οι ταξιδιώτες δίσταζαν να ανοιχτούν γρήγορα, γιατί οποιοσδήποτε στον δρόμο μπορεί να ήταν ληστής ή συνεργός ληστών. Όσο για το τελευταίο, όταν κάθε χάνι και κάθε μπιραρία μπορούσε να έχει κάποιον στη δούλεψη του «Λοχαγού», απ' τον μαγαζάτορα ως τον πιο ασήμαντο βοηθό στον στάβλο, ήταν ό,τι πιο πιθανό. Να τι σκεφτόταν ο φρουρός του ταχυδρομείου του Ντόβερ που ανέβαινε με κόπο τον Σούτερς Χιλ εκείνη τη νύχτα Παρασκευής του Νοέμβρη του

χιλία επτακόσια εβδομήντα πέντε, καθώς καθόταν ψηλά στη θέση του πίσω απ' την άμαξα, χτυπώντας τα πόδια του κι έχοντας τη ματιά του και το χέρι του πάνω στο σπλοκιβώτιο μπροστά του, όπου ένα γεμάτο τρομπόνι ήταν πάνω σε έξι μ' οκτώ γεμάτα πιστόλια σέλας τοποθετημένα με τη σειρά τους πάνω σε σπαθιά.

Η ατμόσφαιρα στην ταχυδρομική άμαξα του Ντόβερ ήταν η συνηθισμένη φιλική, όπου ο φρουρός υποπτευόταν τους επιβάτες, οι επιβάτες υποπτεύονταν ο ένας τον άλλο και τον φρουρό, οι πάντες υποπτεύονταν τους πάντες, κι ο αμαξάς ήταν σίγουρος για τα άλογα μονάχα' ως προς τα οποία θα μπορούσε με καθαρή συνείδηση να πάρει όρκο και στις δύο Διαθήκες πως δεν ήταν κατάλληλα για το ταξίδι.

«Γουό-χο!» είπε ο αμαξάς. «Όπα! Άλλο ένα βήμα και φτάσατε στην κορυφή, και καταραμένα να 'στε, γιατί μου βγάλατε την ψυχή! Τζο!»

«Ναι!» αποκρίθηκε ο φρουρός.

«Τι ώρα έχεις, Τζο;»

«Έντεκα και δέκα».

«Που να πάρει!» φώναξε ο ενοχλημένος αμαξάς. «Και δεν έχουμε φτάσει ακόμα στην κορυφή του Σούτερς! Τστ! Για! Μπρος, προχωράτε!»

Το «εμφατικό» άλογο, με την αποφασιστική του άρνηση να έχει κοπεί από το μαστίγιο, όρμησε τώρα αποφασιστικά και τα άλλα τρία άλογα ακολούθησαν. Γι' άλλη μια φορά η ταχυδρομική άμαξα προχώρησε με κόπο, με τις μπότες των επιβατών να τσαλαβουτάνε δίπλα της στις λάσπες. Είχαν σταματήσει όταν σταμάτησε η άμαξα και δεν ξεμάκρυναν απ' αυτή. Αν οποιοσδήποτε από τους τρεις είχε την τόλμη να προτείνει σ' έναν άλλο να προχωρήσουν λίγο παραμπρός μες στην ομίχλη και στο σκοτάδι, θα είχε πολλές πιθανότητες να τον πυροβολήσουν μεμιάς ως ληστή.

Η τελευταία εφόρμηση έφερε την άμαξα στην κορυφή του λό-

φου. Τα άλογα σταμάτησαν για να πάρουν ξανά ανάσα κι ο φρουρός κατέβηκε για να βάλει στη ρόδα μια σιδερένια τροχοπέδη για την κάθοδο και για ν' ανοίξει την πόρτα της άμαξας ώστε να μπου οι επιβάτες.

«Τστ! Τζο!» φώναξε ο αμαξάς με προειδοποιητική φωνή κοιτώντας κάτω απ' τη θέση του.

«Τι λες, Τομ;»

Αφουγκράστηκαν και οι δύο.

«Λέω ότι ένα άλογο ανεβαίνει τριποδίζοντας, Τζο».

«Εγώ λέω ότι καλπάζει, Τομ», αντιγύρισε ο φρουρός, αφήνοντας την πόρτα και σκαρφαλώνοντας σβέλτα στη θέση του. «Κύριοι! Στο όνομα του βασιλιά, όλοι σας!»

Με τούτη την εσπευσμένη έκκληση όπλισε το τρομπόνι του και πήρε θέση επίθεσης.

Ο επιβάτης στην υπηρεσία αυτής της ιστορίας βρισκόταν στο σκαλί της άμαξας κι έμπαινε μέσα· οι άλλοι δύο επιβάτες ήταν παραπίσω, έτοιμοι να τον ακολουθήσουν. Παρέμεινε στο σκαλί, μισός μέσα στην άμαξα και μισός έξω, κι εκείνοι παρέμειναν στον δρόμο αποκάτω του. Κοίταξαν όλοι από τον αμαξά στον φρουρό, κι από τον φρουρό στον αμαξά, κι αφουγκράστηκαν. Ο αμαξάς κοίταξε πίσω κι ο φρουρός κοίταξε επίσης πίσω, και ως κι ο εμφιασμένος μπροστάρης τέντωσε τ' αυτιά του και κοίταξε πίσω δίχως να αντιτεθεί.

Η ησυχία που έπεσε, όταν έπαψε η άμαξα να παλεύει με θόρυβο να προχωρήσει, βάθυνε την ησυχία της νύχτας, την έκανε να είναι αληθινή σιγαλιά. Το λαχάνιασμα των αλόγων μετέδιδε στην άμαξα ένα τρεμούλιασμα, την ανατάραζε. Οι καρδιές των επιβατών χτυπούσαν αρκετά δυνατά ώστε ν' ακούγονται ίσως· αλλά, όπως κι αν είχε το πράγμα, τούτη η παύση, με τη σιωπή της, φανέρωνε ανθρώπους ξέπνοους, που κρατούσαν την ανάσα τους κι είχαν πιο ταχύ σφυγμό καθώς περίμεναν κάτι να συμβεί.

Ο ήχος ενός αλόγου που κάλπαζε ανέβηκε με ταχύτητα κι ορμή τη λοφοπλαγιά.

«Σο-χο!» μούγκρισε ο φρουρός όσο πιο δυνατά μπορούσε. «Ε, εκεί! Αλτ! Θα ρίξω!»

Το άλογο έπαψε ξάφνου να καλπάζει, τσαλαβουτώντας και παραπατώντας, και η φωνή ενός άντρα φώναξε μέσ' απ' την ομίχλη: «Είναι αυτή η ταχυδρομική άμαξα του Ντόβερ;»

«Να μη σε νοιάζει τι 'ναι!» αντιγύρισε ο φρουρός. «Εσύ τι 'σαι;»

«Είναι αυτή η ταχυδρομική άμαξα του Ντόβερ;»

«Γιατί ρωτάς;»

«Γυρεύω έναν επιβάτη, αν είναι εκεί.»

«Ποιον επιβάτη;»

«Τον κύριο Τζάρβις Λόρι.»

Ο επιβάτης της ιστορίας μας φανέρωσε μέσα σε μια στιγμή πως ήταν το δικό του όνομα. Ο φρουρός, ο αμαξάς και οι άλλοι δύο επιβάτες τον κοίταξαν καχύποπτα.

«Μείνε εκεί που είσαι», φώναξε ο φρουρός στη φωνή μες στην ομίχλη, «γιατί έτσι και κάνω κάνα λάθος, ύστερα δε θα μπορεί να διορθωθεί. Εσείς που λέγεστε Λόρι, κύριε, απαντήστε ξεκάθαρα.»

«Τι συμβαίνει;» ρώτησε ο επιβάτης κι έπειτα, με τη φωνή του να τρέμει λίγο: «Ποιος με θέλει; Ο Τζέρι είσαι;»

(«Δε μου αρέσει η φωνή του Τζέρι, αν είναι ο Τζέρι», γρύλισε ο φρουρός μονολογώντας. «Είναι πιο βραχνός απ' όσο θα 'θελα αυτός ο Τζέρι».)

«Ναι, κύριε Λόρι.»

«Τι συμβαίνει;»

«Έχετε ένα μήνυμα από κει. Από τους Τ. και Σία.»

«Γνωρίζω αυτόν τον αγγελιαφόρο, φρουρέ», είπε ο κύριος Λόρι κατεβαίνοντας στον δρόμο – βοηθούμενος πιο πολύ με βιάση παρά με ευγένεια απ' τους άλλους δύο επιβάτες, που μεμιάς μπήκαν στην άμαξα, έκλεισαν την πόρτα γρήγορα κι ανέβασαν

εμητικά το παράθυρο. «Μπορεί να πλησιάσει: όλα είναι εντάξει».

«Το ελπίζω, αλλά π' ανάθεμά με αν μπορώ να 'μαι τόσο σίγουρος», μονολόγησε τραχιά ο φρουρός. «Ε, εσύ εκεί πέρα!»

«Σ' ακούω!» είπε ο Τζέρι πιο βραχνά απ' ό,τι πρωτύτερα.

«Πλησίασε αργά! Μ' ακούς; Κι αν έχεις τίποτε θήκες στη σέλα σου, να μη δω το χέρι σου να πηγαίνει προς τα κει. Γιατί δεν το 'χω σε τίποτα να κάνω λάθος, και τα λάθη μου είναι από Μολύβι. Για να σε δούμε λοιπόν».

Οι φιγούρες ενός αλόγου και του αναβάτη του ζύγωσαν αργά μέσ' απ' τη στροβιλιζόμενη ομίχλη κι ήρθαν στο πλάι της άμαξας, εκεί όπου στεκόταν ο επιβάτης. Ο αναβάτης έσκυψε και, σηκώνοντας τα μάτια του στον φρουρό, έδωσε στον επιβάτη ένα μικρό διπλωμένο χαρτί. Το άλογο του αναβάτη ήταν ξεθεωμένο, και ζώο κι άνθρωπος ήταν μες στις λάσπες, απ' τις οπλές του αλόγου ως το καπέλο του ανθρώπου.

«Φρουρέ!» είπε ο επιβάτης με ήρεμο κι εμπιστευτικό τόνο.

Ο άγρυπνος φρουρός, με το δεξί χέρι στο κοντάκι του υψωμένου τρομπονιού και με το αριστερό στην κάννη, και με τα μάτια του στον καβαλάρη, απάντησε κοφτά: «Κύριε».

«Δεν έχεις τίποτα να φοβηθείς. Είμαι υπάλληλος της Τράπεζας Τέλσονς. Θα ξέρεις την Τράπεζα Τέλσονς στο Λονδίνο. Πάω στο Παρίσι για δουλειά. Να, μια κορόνα να πεις κάτι. Μπορώ να το διαβάσω αυτό;»

«Αν κάνετε γρήγορα, κύριε».

Το άνοιξε στο φως της λάμπας της άμαξας που ήταν από εκείνη τη μεριά και διάβασε – πρώτα από μέσα του κι έπειτα δυνατά: «“Περίμενε στο Ντόβερ για τη Μαμζέλ”. Βλέπεις, φρουρέ, δε λέει πολλά. Τζέρι, πες ότι η απάντησή μου είναι: ΦΕΡΜΕΝΟΣ ΠΙΣΩ ΣΤΗ ΖΩΗ».

Ο Τζέρι αναπήδησε στη σέλα του. «Είναι πολύ παράξενη αυτή η απάντηση», είπε ακόμα πιο βραχνά.

«Πήγαινε τους το μήνυμα και θα 'ναι σίγουροι πως το έλαβα αυτό, τόσο όσο αν η απάντησή μου ήταν γραπτή. Να 'ναι καλός ο γυρισμός σου. Καληνύχτα».

Με τούτα τα λόγια ο επιβάτης άνοιξε την πόρτα της άμαξας και μπήκε μέσα δίχως να τον βοηθήσουν καθόλου οι συνεπιβάτες του, που είχαν σπεύσει να κρύψουν τα ρολόγια και τα πουγκιά τους μες στις μπότες τους, και τώρα παρίσταναν τους κοιμισμένους. Χωρίς να 'χουν άλλο σαφή σκοπό, εκτός απ' το να ξεφύγουν από τον κίνδυνο που έβλεπαν και να μην έχουν άλλους μελάδες.

Η άμαξα συνέχισε βαριά, με πυκνότερες γιρλάντες ομίχλης να την τυλίγουν καθώς άρχιζε να κατηφορίζει. Ο φρουρός ξανάβαλε σύντομα το τρομπόνι στ' οπλοκιβώτιο και, έχοντας ελέγξει τα υπόλοιπα περιεχόμενά του καθώς και τα πρόσθετα πιστόλια που είχε ζωσμένα, κοίταξε σ' ένα μικρότερο κιβώτιο κάτω απ' το κάθισμά του, όπου υπήρχαν μερικά εργαλεία σιδηρουργού, δύο πυρσοί κι ένα κουτί με προσανάμματα. Ήταν έτσι πλήρως εξοπλισμένος ώστε, αν οι λάμπες της άμαξας έσβηναν, πράγμα που συνέβαινε πού και πού, δεν είχε παρά να κλειστεί μέσα, να κρατήσει μακριά απ' τ' άχυρο τις σπίθες που θα πετιόνταν απ' το τσακμάκι και το ατσάλι, και να έχει ξανά φως με αρκετή ασφάλεια κι ευκολία (αν ήταν τυχερός) μέσα σε πέντε λεπτά.*

«Τομ!» – σιγανά, πάνω απ' την οροφή της άμαξας.

«Ναι, Τζο».

«Άκουσες το μήνυμα;»

«Το άκουσα, Τζο».

«Και τι κατάλαβες από δαύτο, Τομ;»

«Τίποτε απολύτως, Τζο».

* Άναβε από μέσα τις λάμπες, γιατί ειδάλλως θα τον εμπόδιζε ο άνεμος, και το άχυρο χρησιμοποιούνταν στις άμαξες ως μόνωση. (Σ.τ.Μ.)

«Τι σύμπτωση», είπε συλλογισμένος ο φρουρός, «γιατί το ίδιο ακριβώς κατάλαβα κι εγώ».

Ο Τζέρι, μονάχος στην ομίχλη και στο σκοτάδι, ξεκαβαλίκεψε εν τω μεταξύ, όχι μόνο για να ελαφρύνει το ξεθεωμένο του άλογο, αλλά για να καθαρίσει απ' τη λάσπη το πρόσωπό του και να τινάξει το νερό απ' τον γύρο του καπέλου του, που χωρούσε ως και μισό γαλόνι. Αφού στάθηκε με τα γκέμια ριγμένα πάνω απ' το καταπιτσιλισμένο του χέρι, ώσπου οι τροχοί της άμαξας δεν ακούγονταν πλέον και η νύχτα έγινε ήσυχη ξανά, γύρισε για να κατηφορίσει τον λόφο.

«Ύστερα από τόσο καλπασμό απ' την πύλη του Τεμπλ Μπαρ, γριούλα μου, δεν πρόκειται να εμπιστευτώ ξανά τα μπροστινά σου πόδια ώσπου να βρεθούμε στο σιάδι», είπε ο βραχνός αγγελιαφόρος κοιτώντας τη φοράδα του. «“Φερμένος πίσω στη ζωή”. Αυτό κι αν είναι παράξενο μήνυμα. Δεν είσαι εσύ για τέτοια, Τζέρι! Άκου που σου λέω, Τζέρι! Θα την είχες άσχημα, Τζέρι, άμα γινόταν μόδα να τους φέρνουν πίσω στη ζωή!»

Τι ακριβώς είναι αυτή η τρέλα στην οποία οδηγείται στο τέλος της *Ιστορίας δύο πόλεων* ο Σίντνεϊ Κάρτον, βρίσκοντας όμως έτσι την πιο γλυκιά ανάπαυση που θα μπορούσε ποτέ να ονειρευτεί άνθρωπος; Είναι μια πράξη ηρωισμού, αυτοθυσίας από έναν παθιασμένο ιδεαλιστή ή τεκμήριο ενός αγνού έρωτα, που δε γνωρίζει όρια και, κυρίως, δε λυγίζει απέναντι στην απειλή του θανάτου;

Όπως και να το ορίσει κάποιος, παραμένει μια μεγάλη στιγμή στην ιστορία της λογοτεχνίας. Το μυθιστόρημα αυτό του Τσαρλς Ντίκενς, ένα εμβληματικό, συναρπαστικό έργο, περιλαμβάνει την πλέον αξιομνημόνευτη αρχή, αλλά και ένα άκρως δραματικό, συγκινητικό φινάλε.

Δύο πόλεις, το Λονδίνο και το Παρίσι, στη δίνη της Γαλλικής Επανάστασης, διατρέχουν με τους ανθρώπους τους την επική, γεμάτη αγωνία αυτή αφήγηση, αναδεικνύοντας με έναν μοναδικό τρόπο πώς η Ιστορία μπορεί να διαλύσει τον ανθρώπινο βίο, τα ανθρώπινα πάθη, τις επιθυμίες και τα όνειρα κάθε ατόμου. Η επιβλητική μορφή του Σίντνεϊ Κάρτον έρχεται να μας θυμίσει πως υπάρχει ελπίδα και πίστη ακόμα και στις πιο σκοτεινές, απελπισμένες στιγμές.

Η *Ιστορία δύο πόλεων* παραμένει έως σήμερα ένα από τα πλέον αγαπημένα έργα του Ντίκενς, που έχει μεταφερθεί πολλές φορές στον κινηματογράφο και στην τηλεόραση, και την ίδια στιγμή αποτελεί ένα από τα πλέον κορυφαία μυθιστορήματα που γράφτηκαν ποτέ.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psychogios.gr

ISBN: 978-618-01-3318-9

9 786180 133189

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 21417

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ